

СТАНОВИЩЕ

Във връзка с конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” по професионално направление 2.1. Филология (китайски език и литература) обявен в ДВ, бр. 80 от 14. 10. 2011 г.

Кандидатът в този конкурс, доц. д-р Александър Богданов Алексиев, преподавател в специалност „Китаистика” на ЦИЕК – ФКНФ, СУ, представя за участие в конкурса една монографична разработка („Китайските игрословни фразеологизми – сиехоу”, 203 стр.) и 18 статии и доклади, повечето тематично посветени също на проблемите на фразеологията, както и преводи от китайски на български език на художествена литература и българо-китайски разговорник.

Филолозите разбират най-добре какво означава да посегнеш към фразеологията. Това изисква овладяване на чуждия език в неговите най-съкровени тънкости, що се отнася до използването му в езиковата практика или в сферата на превода. Но, ако говорим за разработване на проблемите в теорията на фразеологизмите, това означава още: навлизане дълбоко в историята, бита, материалната и духовна култура, психиката, нравствеността и моралните норми и т. н. на съответния етнос. А той, етносът, в дадения случай е един от най-древните в света, с натрупани учудващо устойчиви традиции, които намират място като елементи на фразеологичните съчетания. Наличието на тъкмо такива познания демонстрира приложената творческа характеристика на кандидата с изброяването на водените от него бакалавърски и магистърски курсове.

Така най-кратко би могъл да се характеризира тематичният избор. И тъй като монографията съдържа и развива изложените в другите публикации проблеми, бих се спряла именно върху нея.

Вероятно това е първо по рода си детайлизиране в анализа на събрания богат материал. Всяка отделна категория, изведена като елемент от доста сложната структура на монографията, е наситена с конкретни примери (трябва да кажем, че това е едно изключително увлекателно четиво). А българският китаист Алексиев, научен от дългогодишния си опит, знае къде и колко трябва да поясни на своя български читател китайската конкретика и специфика. И във връзка с това един въпрос: не е ли възможно в някои случаи при превод китайската образност да бъде доведена до българския реципиент в

своя точен, ненарушен и непроменен вид, т. е. като буквален превод, пък дори и с риска да бъде съпроводена с повече или по-малко обширни пояснения? (Пример за подобни случаи вж. стр. 31 – 32 или 52 – 60 и т. н.).

Скрито, закодирано, метафорично – при такива характеристики не е ли време да се опитаме да разкрием малко енигмата в китайската ономастика, която във фразеологията има съществена роля? Имената, особено собствените, в два – три йероглифа често са пренатоварени с информация и характеристични белези. Например стр. 71, коментар стр. 200 – Джан Фей (Джан Летящия, Хвърковатия), Джу Бадзие (Прасето, Осемте [будистки] заповеди) и много други. Тъй като един от елементите на собственото име се запазва и до днес (прякорът), необходимостта и до сега не е отпаднала.

Прехвърлянето на всички тези национални елементи в друга езикова среда върви най-често по линията на използвани български съответствия. И тук кандидатът, трябва да му отдаден дължимото, съумява да остане на позициите на българин, владеещ в детайли родния си език (каквито остават все по-малко), щом може да намира и предлага български преводи на китайските фразеологизми, точни, съответни на тоналността на оригинала, на неговия колорит.

И във връзка с тоналността и колорита във фразеологизмите, ще ми се донякъде да не се съглася изцяло с точка 4-та в „Справка за приносния характер...”, където елементите хумор, ирония, дори сатира, все едно как ги степенуваме, отиват малко на заден план. Струва ми се, че това е една много важна част от функциите и въздействието на фразеологизмите в китайския език, която позволява преходите от усмивката на приятелска фамилиарност да стигнат до остротата на обществено значима инвектива (както се случва в „дзадзуан” на Ли Ишан).

Тези свои умения Алексиев прилага и в сферата на превода от китайски на български език. Казвам това на основата на свои преки впечатления като редактор на негови преводи от (нека го наречем така) класически китайски език. Както споделих със самия него, по превода му на повестуванията „Неофициална биография на Ян Тайджън” и „Мей Фей” (в „Христоматия по китайска литература – средновековие”, 2012 г.) може да се води много успешен и резултатен студентски семинар по превод.

„Българско-китайски разговорник”, първи у нас, е още един елемент в изграждането на облика на китаист-филолог от висока класа, какъвто е кандидатът Ал. Алексиев. Освен че е съобразен с най-съвременно равнище на живота и бита, този разговорник със

своята наситена с информация обща част се превръща и в необходим начален справочник за Китай.

Споменатото дотук е само част от ангажиментите и постиженията на кандидата в областта на китаистиката в България, нейното стабилизиране и развитие. Ал. Алексиев се очертава убедително като „гръбнака“ в тази сфера от чуждестранните контакти и сътрудничество на нашата страна. И доколкото у нас вече е преодолян стадият на първоначално неразбиране („А бе аз на китайски ли ви говоря?“) именно на такъв тип личности разчитаме и ще разчитаме като на опора в по-нататъшното развитие на българската китаистика.

Невъзможно е да се засегнат в по-широк план основните моменти в представените трудове на кандидата и в неговата многоаспектна дейност. Общата картина обаче, дооформена от личните ми колегиални впечатления ми дава основание да подкрепя убедено кандидатурата на доц. д-р Александър Богданов Алексиев в конкурса за получаване на академичната длъжност „професор“.

3 февруари 2012 г.

проф. д-р БОРА БЕЛИВАНОВА

